Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 245 | Vineri, 16 octombrie 2009 – Luni, 16 octombrie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

JURNALUL ZILEI

„Marele Ctitor al Metroului" a fost omagiat de muncitorii care lucrau la acest obiectiv. Ion Coman l-a primit în audiență pe adjunctul ministrului Apărării din Mozambic.

„Tatăl" Metroului

De câțiva ani buni, propaganda oficială îi acorda lui Nicolae Ceaușescu tot felul de titluri onorifice, care mai de care mai pompoase. Alături de „Mărațul Cârmaci" și „Erou între eroii neamului", el mai era „Primul miner al țării". Iar la mijlocul lunii octombrie, cineva nu s-a sfiit să-l ridice la rangul de „Ctitor al Metroului bucureștean". Atunci, efemerul titlu de glorie i-a fost acordat de unul dintre muncitorii care lucrau la acest obiectiv de importanță națională. „Ne-am angajat într-o muncă eroică. Eroii sunt printre noi. Dar nu putem uita că primul ctitor al Metroului este însuși tovarășul Nicolae Ceaușescu care, în toți acești 14 ani, de când noi lucrăm, s-a aflat continuu printre noi, dându-ne indicații prețioase", declara la 16 octombrie 1989 Alexandru Torok, muncitor specialist în cadrul Secției de lucrări miniere nr. 3, din cadrul șantierului Metrou-București.

(Continuare în pag. a II-a)

SALA DE LECTURĂ

ACTORII NAȚIONALULUI L-AU OMAGIAT PE CEAUȘESCU, FĂRĂ IZMENE, ÎNTR-O CRÂȘMĂ DIN OBOR

Adrian Pintea, junele prim al Naționalului din 1989, nu știa că este propus pentru rolul principal din „Tinerețea cârmaciului"

„El e profesorul meu de teatru", a spus maestrul Radu Beligan despre scriitorul B. Elvin. „Nu este exact, dar este semnificativ", a fost comentariul acestuia. Trei decenii au lucrat în tandem – Radu Beligan, director de teatru, iar B. Elvin, secretar literar.

Distinsul redactor-șef de acum al revistei Lettre Internationale este o arhivă vie a teatrului românesc.

Primul tabloid, la Național

O biografie de excepție, dar și lămuritoare pentru spiritul secolului care-a trecut are scriitorul B. Elvin. S-a născut în 1927. „Fiu de mare burghez, i s-a reproșat în 1953, când a fost exclus din partid. Tatăl fusese proprietarul unei rafinării din Moinești, iar fiul, înzestrat cu talent literar, primise o educație aleasă. Cu harul înnăscut al unui diplomat de mare clasă, a reușit o performanță în contorsiunile unui laborator de creație precum teatrul. Din 1961 până în 1969 a fost secretarul literar al Teatrului de Comedie. Iar după aceea, până la finele lui '89, secretar literar la Național. În ambele locuri, directorul teatrului fusese maestrul Beligan.

„Ce se întâmpla la Teatrul Național?, începe domnul Elvin amintirile despre 1989. Naționalul ca primă scenă a țării, Beligan ca primul actor al României, clădirea nouă – edificiul marelui ctitor... Toate acestea determinau ca nu doar Ministerul Culturii, ci și alte instituții să îndrepte o mare parte din vizitatorii României socialiste către Teatrul Național București (TNB). De aici, un statut aparte al teatrului. În primul rând – dar asta fusese dintotdeauna –, salariile actorilor erau mai mari cu 10% față de celelalte teatre din țară. Un actor bun avea pe-atunci cam 4.000 lei. Câștiga însă mai mult. Erau tot felul de formule – televiziune, filme, radio. Între 8 și 10 dimineața cam toți erau la radio. Peste tot, prioritate aveau actorii Naționalului. Care erau foarte buni. Așa se face că inițiativa pe care am avut-o în 1969 de a scoate o revistă a TNB – pe urmele lui Liviu Rebreanu, care o făcuse când fusese director – i-a mers lui Beligan. Apoi am editat o colecție de cărți «Thalia» în colaborare cu Editura Univers. Au apărut în ea piese foarte bune din dramaturgia universală. Mai târziu, când a început epoca grea a autofinanțării, ca să-și facă planul și să ia angajații salariile, unele teatre au trecut la fabricarea de dricuri și rochii de mirese. Eu am propus un tabloid. Un fel de supliment-magazin din care scoteam câte numere aveam nevoie. Se vindea extraordinar de bine."

Caietele Teatrului Național

Două decenii la TNB a apărut singura, probabil, publicație din România fără Ceaușescu – Caietele Teatrului Național, cu frecvență trimestrală și cu tiraj fabulos pentru o revistă de cultură. În 20 de ani s-au editat circa 4 milioane de exemplare. „Exceptând Secolul XX, nici o altă publicație nu avea atâta informație culturală străină importantă, spune domnul B. Elvin, redactorul-șef al Caietelor. Aveau și un regim de difuzare aparte. Costau nimic sau aproape nimic, căci se dădeau împreună cu programul spectacolului de la TNB. Numele vehiculate acolo erau cele ale elitei scriitorilor din România – Marin Preda, Mircea Iorgulescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu... La municipiu le citea un băiat foarte bun, Gârmacea, care zicea «e-n regulă băieți, dar mai schimbați cadrele». Adică autorii publicați. Iar Măciucă (șeful Direcției Teatrelor din România, *n.n.*) găsea totdeauna soluții să apară."

Relatată în registru comic, istoria Caietelor are și episoade demne de o antologie a umorului epocii. La una dintre aniversările lui Ceaușescu se indicase ediție omagială. „Nu mai țin minte ce vârstă rotundă împlinea, povestește interlocutorul. Nu am fost capabil să scriu un articol de elogiu și i l-am cerut scriitorului Corneliu Leu. Și s-a tipărit elogiul acela ca o supracopertă pe hârtie de lux. Spectatorii au luat-o, s-au așezat pe scaune și au lăsat «elogiul» să lunece pe parchet. La sfârșit, sala de spectacol a rămas pavată cu portretul lui Ceaușescu și elogiul lui, călcate în picioare. A doua zi de dimineață a venit colonelul de la contrainformații care-și avea slujba aici și ne-a spus să nu mai difuzăm acel număr. Sub nici o formă. Și l-n-a mai apărut, sub nici o formă, în Caiete nici Ceaușescu."

(Continuare în pag. a II-a)

„POVESTEA VORBEI": ÎNTRE APATIE ȘI EXASPERARE (6)

„Nu pasă"

Tocmai au fost blocate primirile în Uniunea Scriitorilor, iar în cei trei ani de când nu s-au mai făcut noi primiri s-au strâns câteva sute de cereri; dintre ele, comisia de validare din care faci parte și pe care, în absența președintelui și de drept o și conduci, a acceptat cam jumătate. Nu vor ajunge însă la ratificarea de către Consiliul Uniunii, operațiune de altfel mai mult formală din moment ce comisia le-a validat. Și nu vor ajunge dintr-o dispoziție „superioară", venită „de sus", dar comunicată verbal, nu în scris – rareori „dispozițiile" și „indicațiile" se mai comunică în scris, ca nu cumva să rămână urme cândva, cine știe?, se va spune că nici n-au existat... Primirile sunt, așadar, blocate fără termen. Nu ai acces acolo „sus", are însă cel puțin, în principiu, acest coleg al tău, însărcinat să reprezinte, cum se zice, obștea. Îi explici, îl rogi, insiști să explice: că blocarea primirilor în Uniunea Scriitorilor este o eroare mai ales din punct de vedere politic și nu neapărat literar, că în felul acesta între tinerii scriitori și oficialitate se creează în mod artificial o tensiune care poate duce la efecte nedorite și supărătoare pentru putere, că scriitorii tineri sunt practic forțați să devină măcar circumspecți, dacă nu chiar ostili în raporturile cu puterea, că li se creează un statut de marginali și de respinși, pe termen ceva mai lung primejdios pentru aceeași putere...

Explici, insiști, te situezi – ori îți închipui că te situezi – chiar pe linia intereselor puterii. Și ești privit ca un căzut dn lună, ca un năuc, incapabil să priceapă pe ce lume se află. Apoi, dintr-o dată, acest răspuns uluitor, dat cu o plictisită indiferență: „Nu pasă!" Și, din nou, aceeași inedită formulă: „Nu pasă! Înțelegi! Nu pasă!" Rămâi interzis, încă nu înțelegi, ești izbit – deformare profesională?! – de noutatea expresiei. N-ai auzit-o până acum niciodată. Conjugi, febril, în minte: „Mie îmi pasă, ție nu-ți pasă, lui nu-i pasă, nouă nu ne pasă, vouă nu vă pasă, lor nu le pasă"... De unde, atunci, acest impersonal „nu pasă"? De unde și de ce... Și abia acum, în sfârșit, îți dai seama. Înțelegi și de unde și de ce s-a ivit această impersonalizare.

Înțelegi și că discuția rămâne aici, că toată argumentația ta a fost inutilă, că nu se va transmite și nu se va explica nimic mai departe, undeva, „sus". Înțelegi că ai fost privit ca un caraghios, ca un naiv ori ca un imbecil. Înțelegi că „nu pasă".

Înțelegi și totuși nu poți accepta, nu-ți vine a crede. Tot așa nu le-a venit, nu au putut să creadă în iminența, în declanșarea holocaustului nici evreii din Germania nazistă.

Deși faptele, atâta potop de fapte, nu încetează să se adune pe firul aceleiași concluzii: „nu pasă". Nu pasă de golul în care se afundă țara, nu pasă de golul în care se prăbușesc tot mai adânc aproape 23 de milioane de oameni.

(Continuare în pag. a II-a)

Cum l-a spionat Securitatea pe Nicolae Ceaușescu

Vânzarea etnicilor germani în RFG a fost una dintre acțiunile controversate întreprinse de regimul comunist de la București. Cele mai proaspete informații despre starea „operațiunii" în 1989 au fost dezvăluite cercurilor politice occidentale de ofițerul de informații Liviu Turcu, care a cerut azil politic în Statele Unite în ianuarie acel an. Reproducem în continuare amintirile lui Liviu Turcu despre subiect, precum și alte mărturii referitoare la dedesubturile muncii de informații în ultimii ani ai regimului Ceaușescu:

În vara anului 1988, Centrul de Informații Externe (CIE) a primit ordin de la Nicolae Ceaușescu via Tudor Postelnicu să negocieze cu mesagerul confidențial al guvernului vest-german, dr Heinz Günther Hüsch, ridicarea sumei plătite pentru asigurarea dreptului de emigrare a etnicilor germani din România la minimum 15.000 de mărci. Suma reprezenta o creștere de circa 50% față de ultima înțelegere convenită în urmă cu zece ani. Omul de contact operativ, șeful UM 107/AVS, proaspătul lt col. Constantin Anghelache, avea să constate curând ca în orice negociere preliminară că partea germană este extrem de reticentă în a da curs solicitării. Urmașul fostului coordonator al acțiunilor valutare speciale, col. Octavian Stelian Andronic era obligat să acționeze de această dată în condiții mult mai dificile.

Presiunea Occidentului

Circumstanțele internaționale pentru blocul comunist est-european se înrăutățeau continuu, iar România lui Nicolae Ceaușescu se afla deja sub presiunea acerbă a democrațiilor occidentale și avea drept rezultat o izolare care amintea doar de experiența Africii de Sud și într-un anume sens a statului Chile sub dictatura generalului Pinochet. Sarcina prioritară a CIE, care a reprezentat, ca și DIE, timp de decenii brațul invizibil și personal al șefului statului român în executarea liniei sale politice externe, era deja aceea de a sparge blocada occidentalilor folosind deopotrivă agentura de influență, dezinformarea și exploatarea posibilităților oferite de reuniunile internaționale, precum și OSCE. În cadrul Conferinței pentru Securitate și Cooperare Europeană, principiul consensului oferea fiecărui membru al organizației posibilitatea de a-i ține captivi pe ceilalți în formularea și aprobarea documentelor finale până la obținerea concesiilor dorite. Este exact ceea ce avea să se întâmple la reuniunea OSCE de la Budapesta din ianuarie 1989, unde delegația română a încercat să obțină concesii politice importante în planul relațiilor bilaterale din partea delegațiilor RFG și Franței în schimbul încetării procesului de torpilare a reuniunii.

Nemți pe mărci

În virtutea longevității sale politice, vicecancelarul Hans Dietrich Gensher devenise, de-a lungul timpului, principalul interlocutor al lui Ceaușescu în problema convenției secrete privind compensațiile financiare legate de emigrarea etnicilor germani din România. O dată cu deteriorarea poziției internaționale a regimului ceaușist și relațiile româno-vest-germane au cunoscut formal o răcire sensibilă cu toate că era evident că guvernul de la Bonn era mai mult ca oricând interesat să-și protejeze și să-și ajute proprii conaționali din România.

(Continuare în pag. a III-a)

CALENDAR

16 octombrie (luni)

Soarele a răsărit la 7:32, a apus la 18:30
Luna a răsărit la 19:02, a apus la 9:37
Sărbătoare creștină: Sfântul Mucenic Longhin Sutașul; Sfinții Mucenici Leontie, Dometie și Terentie

S-a întâmplat la 16 octombrie 1989

● Primul-ministru al Noii Zeelande, Geoffrey Palmer, a declarat că următoarea reuniune la nivel înalt a Commonwealth-ului, care urma să aibă loc la Kuala Lumpur, ar putea fi o bună ocazie pentru a atrage atenția în legătură cu deteriorarea condițiilor ecologice în regiunea Pacificului de sud și de vest. Ca urmare a deteriorării condițiilor ecologice au avut loc și schimbări ale climei și reducerea stratului de ozon din păturile superioare ale atmosferei

● Președintele Irakului, Saddam Hussein, l-a primit pe președintele guvernului cehoslovac, Ladislav Adamec, care a întreprins o vizită oficială la Bagdad. În cadrul convorbirilor au fost abordate probleme ale relațiilor bilaterale și ale actualității internaționale

Roxana VINTILĂ

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Operațiunea „Satele românești"

Thierry Sinte scria în *Le soir* din 16 octombrie 1989 despre derularea acțiunii de solidarizare a opiniei publice din Vest cu satele românești aflate sub amenințarea planului de sistematizare rurală al lui Ceaușescu.

„Continuați, vă rugăm să continuați!" Iată care este părerea unanimă a celor care îndrăznesc sau care pot – fiind în exil – să vorbească despre ceea ce se întâmplă în România. „Aveți dovada că mesajele voastre sunt primite. Nu toate, fără îndoială. Dar cel mai important este să nu tăcem; să nu abandonăm România".

De nouă luni, de când a fost lansată operațiunea „Satele românești", 13.000 de comune din Europa de Vest au acceptat să adopte câte un sat românesc amenințat. Au fost trimise zeci de mii de cărți poștale. Nu toate au ajuns la destinație, dar de acum se știe, la nivelul puterii, că limbile au început să se dezlege. Nu s-a renunțat la sistematizarea dorită de Ceaușescu și de Partidul Comunist. Cu toate astea au lăsat-o mai moale. Ziua dedicată susținerii satelor românești care a avut loc la Floreffe a fost o ocazie de a face un bilanț și de a analiza situația actuală. Bătrâna biserică a abației de la Floreffe și-a deschis porțile spre „zidul aberațiilor" lui Ceaușescu, a megalomaniei marilor palate. Zidul de liniște în spatele căruia tac sute de mii de români. Și, în spatele acestui zid, la picioarele Sfântului Augustin mii de căsuțe grupate într-un imens covor de sate.

(Continuare în pag. a IV-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

CĂȚELUL NERO, SALVAREA DIN SALON

„Am un cățel pe nume Nero
Pe care-l spăl numai cu Dero,
Dan, cichi dan, cichi Nero huuu,
Dan, cichi dan, cichi Nero huuu,
La fotograf când e la fix
Îl spăl pe dinți numai cu tix,
Dan, cichi dan, cichi Nero huuu,
Dan, cichi dan, cichi Nero huuu."

Așa cânta ea și râdea la final din toată inima, de parcă ar fi auzit versurile pentru prima oară. Blondă, cu ochii albaștri, foarte veselă, într-o cămășuță de noapte roz și cu niște sâni înmuguriți bine de tot, m-a învățat cântecelul stând turcește în mijlocul patului dintr-un salon al Spitalului Cotroceni. Lumina intra prin geamul din spatele ei, cămașa de noapte se așeza bine pe genunchii albi ca pagina de word în care scriu acum și eu eram foarte emoționat.

Venisem noaptea, cu Salvarea, după câteva ore de așteptat acasă.

La Salvare sunai nu chiar ca la Casa de Comenzi, adică degeaba, dar aproape. Fiindcă ei răspundeau destul de repede, dar de venit... greu de tot.

Dar grija pentru oameni a Partidului, personal a „Tovarășului" Nicolae Ceaușescu, era nețărmurită. Așa, cel puțin, spunea propaganda de dimineața până seara la televizor, adică de la ora 20:00 la 22:00, cu imnul inclus.

Să aștepți Salvarea pe marginea patului, sufocându-te de moarte, era o adevărată încercare inițiatică a răbdării și un cârcel al năzuinței de a fi.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

Luni, 16 octombrie au avut motive de neliniște mulți oameni care depindeau profesional de aprecierile cuplului Ceaușescu.

Capii județelor Bistrița-Năsăud și Cluj au respirat ușurați abia după ce luni la amiază „Tovarășii" au urcat în avion. Cei 12 ofițeri ce asigurau protecția președintelui României se aflaseră și ei în situație specială. Din informațiile foștilor angajați ai Direcției a V-a, coloneii (r) Cristea și Burlan, reiese că întotdeauna opt ofițeri îl însoțeau pe Ceaușescu în călătorie, în vreme ce patru rămâneau „acasă".

Membrii CPEx fuseseră mobilizați in corpore să-i întâmpine pe „stimați și iubiți", la ora 14:20, pe aeroport. Iar cei cu mari responsabilități își așteptau, cu emoție, raportul programat chiar în acea zi.

S-ar putea crede că angajații de la reședințele lor au respirat ceva mai ușurați. La Snagov se făcuse, probabil, curățenia mare de toamnă. Prilej cu care întregul personal, chiar și femeile-ofițer, fuseseră puse în subordinea menajerei Suzana. Fetele acestea apăruseră, din mărturia acelorași avizate surse, după ce Elena Ceaușescu se lansase în laude la ideea lui Ghaddafi, păzit de gărzi de corp femei. Crezând că-și dorește și ea un corp de ofițerese, Securitatea a selectat fete frumoase, cu origine bună și le-a școlit la Băneasa. Repartizate după absolvire, în Direcția a V-a, se pomeniseră a nu avea obiectul muncii. Tovarășa uitase de ofițeresele lui Ghaddafi. Astfel că șefii serviciului de pază și protecție le foloseau pentru filajul lui Nicu, Zoe și Valentin Ceaușescu ori ca ajutoare la menaj. Erau și tinerele ofițerese supravegheate ca toți ceilalți din anturajul familiei Ceaușescu.

Uneori supravegherile dădeau rod. Se întâmpla însă ca în unele situații „Tovarășa" să reacționeze cu mai mare îngăduință decât speraseră vinovații. „Un caz aparte îl reprezintă bucătarul Vasile, care era foarte bine cunoscut și apropiat de familia Ceaușescu, a povestit col.(r) Dumitru Burlan. Din ascultările noastre a rezultat că acesta povestea soției sale tot ce se întâmpla în obiectiv. Aceasta,

la rândul ei povestea după plecarea soțului la serviciu, unor cunoscuți intimi relatările soțului. Totodată am aflat că Vasile sustrăgea cantități mari de produse alimentare din obiectiv. «Tovarășa Elena» a fost informată asupra acestor lucruri și a dispus îndepărtarea acestuia, cu indicația de a i se da un loc bun de muncă. A fost numit bucătar-șef la un mare restaurant din București."

Și unde, zice el acum, „i-ar cauza" să-și amintească de traiul la Ceaușești.

Lavinia BETEA

JURNALE PERSONALE

16 OCTOMBRIE

Pentru apariția în Franța a volumului lui Dinescu, tradus de Alain din „Moartea citește ziarul", masă rotundă la „Teze", cu Raicu, Iorgulescu. E mai mult un omagiu decât o dezbatere. După care, Virgil înregistrează încă o „Povestea vorbei" cu Iorgulescu.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 179-180

Întâlnirile mele cu Stella au fost plăcute. Mi-a amintit de o prostie de a noastră din copilărie: „Der braune Fuchs wältzt sich im Sand". De ce râdeam nestăpânit la faptul că „vulpea se tăvălește-n nisip", n-am știut niciodată să spun.

Nina Cassian, Memoria ca zestre, Cartea a III-a, 1985-2005, București, Institutul Cultural Român, 2005, p. 89

(Continuare în pag. a II-a)

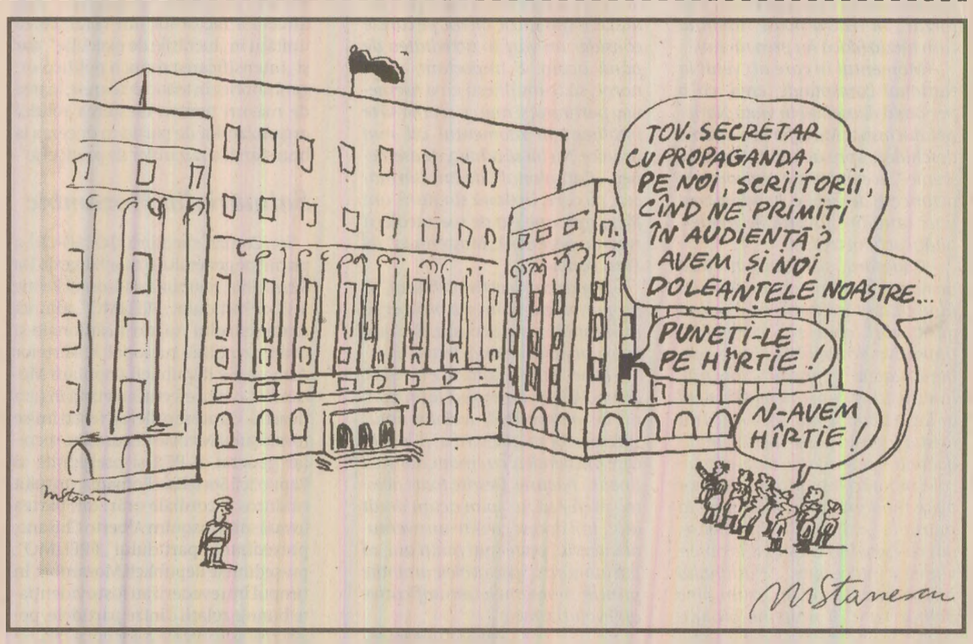

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES
Agenția Națională de Presă AGERPRES

ACTORII NAȚIONALULUI L-AU OMAGIAT PE CEAUȘESCU, FĂRĂ IZMENE, ÎNTR-O CRÂȘMĂ DIN OBOR

(Urmare din pag. I)

„Gomânia“ şi „Dramat–urgia socialistă“

Cu cât sunt temerile mai mari, cresc şansele să greşeşti. În epocă, în corecturile ziarelor şi editurilor, de zeci de ori se silabiseau numele şi funcţiile Ceauşeştilor, se verificau despărţirile în silabe şi capetele de rând. De groaza greşelilor, corectorii lucrau pereche: unul citea şpaltul cu voce tare, iar celălalt îl urmărea pe dactilogramă. Tocmai de unde nu te-aşteptai, sărea greşeala ca iepurele, păcălind vigilenţa atâtor ochi.

Aşa se face că în vremea când toţi şopteau prin colţuri despre Goma, în Caiete a apărut „Gomânia“ în loc de România. A urmat anchetă, declaraţii, se amuză (acum) domnul Elvin. Dar el le-o luase cu „măsurile“ înainte. La TNB erau angajaţi fiul şi fiica lui Constantin Măciucă, înaltul funcţionar care „răspundea“ de teatre în Consiliul Naţional al Culturii şi Educaţiei Socialiste, cum i se zicea Ministerului Culturii. Măciucă junior era pompier, iar domnişoara Măciucă, referent literar. Fraţii Măciucă au primit şi sarcina să rectifice tot tirajul cu „Gomânia“. Din pix, toate G-urile buclucaşe fuseseră corectate. Cum nici un exemplar nu fusese difuzat, securiştii au lăsat moartă istoria.

Altădată, în miezul Caietelor, un titlu a apărut despărţit astfel: DRAMAT-URGIA SOCIALISTĂ. „Când am văzut! Să fi vrut, n-ai fi putut să potriveşti!“ – râde iarăşi domnul Elvin. Cum să evite scandalul?! Şi iarăşi noroc cu neamurile celor mari. Directorul tipografiei era frate cu Ion Coman, secretarul CC. S-a prefăcut că nu-şi aminteşte să fi tipărit paginile de mijloc ale Caietelor. Doamne fereşte de „sabotaj“! Căci „sabotajul“ era prezumţia de vinovăţie a anchetei vreunei greşeli, ca aceasta, de redactare ori tipografie.

Arta maeştrilor – intuiţia şi diplomaţia

Maestrul Radu Beligan era şi preşedintele – ales pe viaţă – al Institutului Internaţional de Teatru. Întâmplări cu tâlc spun că talentul, oricât de mare, se pierde fără steaua norocoasă.

Clădirea Teatrului Naţional din Bucureşti era „doldora“ de microfoane ale Securităţii. Printre obiectivele cele mai importante de ascultare erau... toaletele FOTO: AGERPRES

„În 1967, povesteşte domnul Elvin, România a fost singura ţară din blocul socialist care nu condamnase Israelul în conflictul cu ţările arabe. În 1968, Teatrul de Comedie – unde Beligan era director, iar eu secretar literar – a făcut un turneu în Israel. Era primul turneu al unei trupe de teatru dintr-o ţară socialistă în Israel. Enorm în epocă! Am fost cu «Celebrul 702» al lui Mirodan, cu «Rinocerii» lui Ionescu şi nu-mi mai aduc aminte cu ce. Dincolo de valoarea propriu-zisă a spectacolelor, era o afecţiune, o generozitate de nedescris a publicului! La un moment dat ni s-a acordat o cinste neaşteptată. Beligan, eu, directorul administrativ şi «reprezentantul Culturii» – colonel de Securitate! – am fost invitaţi la Hotelul King David de reprezentanţi ai diplomaţiei israeliene. Erau interesaţi ca Beligan să preseze Moscova, iar Israelul să fie invitat la conferinţa IIT din 1968. Acolo – eu mai mult, Beligan mai puţin –, am semnalat necesitatea ca Israelul să-şi facă propagandă. Am rămas foarte surprins de atenţia ce mi-a fost acordată mie. Lui Beligan şi mai mult. S-au făcut reuniuni, pentru mine au fost chemaţi marii scriitori din Israel. Nici Beligan nu s-a plictisit. Şi – evident, nu fără aprobare – Beligan a susţinut această cerere israeliană. S-a obţinut astfel ca, pentru prima dată, să se întâlnească o delegaţie oficială israeliană cu delegaţi arabi, americani... Era o victorie mare. Nu a lui Beligan, nici a TNB, ci a României. A fost şi una dintre biruinţele multe ale lui Beligan, el fiind un diplomat de mâna întâi.“

Invitat în alese reuniuni şi onorat cu prestigioase amiciţii internaţionale a fost şi B. Elvin. Dar ce compliment mai deosebit decât declaraţia maestrului Beligan? „El e profesorul meu de teatru“, l-a elogiat marele actor pe scriitorul B. Elvin. „Nu este exact, dar este semnificativ, explică interlocutorul. Şi exorbitant. Un compliment fabulos, strivitor prin mărinimia lui... Marele actor a ştiut totdeauna mai bine decât mine ce trebuie să facă, a avut relaţii mai mari şi în mai multe grupări. Dar... Uneori îi spuneam «nu e momentul», altădată ziceam «acum trebuie încercat – Ionescu sau Durrenmatt». «Caligula» sau «Generoasa fundaţie» au fost primite de public ca veritabile pamflete ale prezentului. «Vă daţi seama ce serviciu îi facem lui Ceauşescu, jucând Caligula? – ziceam eu. Aşa demonstrăm că el nu e un dictator.» Foloseam acelaşi tip de raţionament ca evreul ungur: Cică, odată, pe stradă, spunea acela bancuri despre un dictator. Ai s-o plăteşti, îl denigrezi pe Hitler! – l-a avertizat patrula. Eu vorbeam de Stalin, dvs. v-aţi gândit la Hitler! – a oferit acela imediat o explicaţie salvatoare. Potrivită şi momentului Ceauşescu.“

O piesă în căutarea actorilor: „Tinereţea Cârmaciului“

Altă întâmplare – hazlie acum, dătătoare de nelinişti atunci –, s-a petrecut în 1989. „În primăvară ne-a venit o piesă prin poştă. Cu doi autori – unul se numea Bărbulescu, celălalt, nu-i mai ţin minte numele, era profesor de ţară. Piesa se numea «Tinereţea Cârmaciului» şi ne era oferită pentru deschiderea stagiunii 1989-1990. Cum era piesa? Sub nivelul trotuarului şi cu toate lozincile epocii. Nu am răspuns la început nimic. Au venit apoi autorii să-şi pledeze cauza. După ce le-am respins-o, au reclamat la CC. Şi-a apărut Măciucă. Zicea să ne plimbăm – în TNB erau peste tot microfoane. Cele mai multe la toalete. A încheiat plimbarea cu «e lată – trebuie să joci piesa sau găseşti o soluţie». Apoi m-a chemat Tamara Dobrin, fosta mea colegă de facultate. Când era de bine, mă lua cu «hai să-ţi dau, Bebe, un Kent!». Când era rău, deveneam «tovarăşul Elvin!». La «Tinereţea Cârmaciului» eram «tovarăşul Elvin!!!»... Şi i-am spus: «Daţi-mi, vă rog, distribuţie şi regizor că o jucăm. Dar... Ştiţi ce s-a întâmplat cu o săptămână în urmă...» Cu câteva zile mai devreme, într-o crâşmă din Obor, actorii Gheorghe Cozorici şi Constantin Rauţchi au jucat un pasaj din «Săptămâna patimilor» de Paul Anghel ce putea fi interpretat şi ca un elogiu adus lui Ceauşescu. L-au jucat la beţie. Şi cum?! După ce şi-au dat izmenele jos! Povestea făcuse înconjurul Bucureştiului, dar nu s-a luat nici o măsură. A trecut sub tăcere. «Ştiţi? – i-am mai spus eu Tamarei Dobrin. Am vorbit şi cu Beligan. Pentru rolul Tovarăşului ne-am gândit la Adrian Pintea... Dar mai e şi Tovarăşa!... Daţi-ne o distribuţie şi jucăm. Evident că aici a murit «Tinereţea Cârmaciului»“.

Lavinia BETEA

„POVESTEA VORBEI“: ÎNTRE APATIE ŞI EXASPERARE (6)

„Nu pasă“

(Urmare din pag. I)

În sate, la ţară, acolo unde se face pâinea, pâinea este raţionalizată sever, ţăranul român mănâncă pâine – atunci când o mănâncă – luată pe cartelă, cu porţia. Sau adusă de la Bucureşti. Gara de Nord este plină de ţărani care vin de la sute de kilometri să-şi cumpere pâinea de la Bucureşti, mii de oameni forfotesc târând după ei sacii de plastic umpluţi cu pâinea după care au alergat ore în şir, fiindcă nici o brutărie nu vinde mai mult de patru pâini unei singure persoane. Este un apocaliptic furnicar al mizeriei. Şi îţi vin în memorie, privindu-i, cuvintele acelui extraordinar personaj care este bătrânul ţăran Moromete din romanul lui Marin Preda: „Că vii tu să-mi spui că noi suntem ultimii ţărani de pe lume şi că trebuie să dispărem. Şi ce-o să mănânci, mă, Biznae? Ce-o să mănânci, mă tâmpitule?“.

Însă eroul lui Preda gândea aşa pe vremea colectivizării – şi unde s-a ajuns se vede. Dar ce va fi după ce satele din România vor fi fost trecute prin pârjolul aşa-zisei operaţiuni de sistematizare şi de modernizare? N-ar fi fost oare mai logic şi mai cu cap să se înceapă „îmbunătăţirea“ vieţii ţăranilor prin desfiinţarea cartelelor de pâine şi nu cu demolarea caselor şi confiscarea practică a grădinilor? Pentru că loturile celor mutaţi în blocurile nou construite – loturi numite iniţial, când s-a făcut colectivizarea, „proprietate personală“ şi apoi, de prin 1967, „în folosinţă personală“, altfel spus naţionalizate – aceste loturi se află la mulţi kilometri distanţă de locuinţe, anume pentru a se renunţa la ele. O manevră şireată, dar sub acelaşi semn de zodie funestă: „Nu pasă!“.

Dar cui anume „nu-i pasă“? Pentru că, totuşi, verbul acesta nu poate fi, nu poate rămâne impersonal. Cui şi de ce „nu-i pasă“?

Mircea IORGULESCU

ARTICOLUL ZILEI

Costel Constantin: „Am avut şi noroc“

– Aţi venit la Naţional în urmă cu două decenii.

– Pentru mine, aceştia sunt de fapt anii carierei artistice propriu-zise, după cele cinci stagiuni de ucenicie (extrem de utilă, trebuie să precizez), desfăşurate la Naţionalul din Iaşi. Am avut norocul, şi nu mă feresc să recunosc că despre un noroc – sau şi despre un noroc – este vorba, de a mă întâlni aici cu roluri, dar şi cu oameni de teatru de o calitate deosebită. Am avut şansa, de pildă, chiar de la început, să joc într-o piesă de Albee, „Cui i-e frică de Virginia Woolf“, alături de Radu Beligan şi Marcela Rusu, ori să lucrez într-un spectacol care a stârnit mult interes – „Regele Lear“. Au fost întâlniri artistice cu atât mai importante, cu cât se situează în primii doi-trei ani după venirea la Bucureşti, deci, într-o perioadă în care formarea mea ca actor era în plină desfăşurare, şi aceste evenimente (pentru că evenimente au fost) îmi puteau marca evoluţia. Şi cred că mi-au şi marcat-o. Au fost primii paşi pe o scenă covârşitor de importantă şi primii paşi contează totdeauna.

– Fără acest noroc, cum îl numiţi, drumul ar fi fost altul?

– Probabil că da. Mi-ar fi lipsit, sau ar fi apărut mai greu, mai târziu, curajul de a ataca partituri importante, de a juca alături de mari personalităţi, mi-ar fi lipsit, sau ar fi apărut mai târziu, disponibilitatea interioară pentru abordarea unei diversităţi de mijloace, bucuria de a încerca şi altceva, şi altfel. Ori în ceea ce priveşte acest „mai târziu“, în teatru poate însemna cam târziu (dacă nu prea târziu).

– Momentul în care aţi venit la Naţional corespunde, cred, cu o perioadă deosebită în viaţa Naţionalului însuşi. Mă refer la o anume deschidere spre actualitatea artei scenice, la experienţe regizorale şi actoriceşti deosebite, la adoptarea unei atitudini favorabile modernităţii actului teatral.

– E adevărat, şi acesta a fost încă un noroc în ceea ce mă priveşte. De fapt, chiar dacă întotdeauna s-au găsit voci care să „cârtească“ împotriva Naţionalului (veşnicele, banalizatele reproşuri: prăfuit, învechit, ca şi cum tinereţea şi noul ar locui doar pe alte scene etc.) au existat – şi asta de asemenea, întotdeauna – pe scena sa, mari spectacole, montări importante ale unor texte fundamentale. Indiferent la mărunte „ciupituri“ răutăcioase, dar receptiv, incontestabil, la observaţiile întemeiate, Naţionalul merge înainte, pe un drum bine definit, care îşi propune programatic promovarea valorii, educarea estetică şi nu numai estetică a spectatorului. Naţionalul e credincios tradiţiei – nici nu s-ar putea altfel! – fără a închide însă ochii la actualitatea artistică, la ritmurile contemporane. Eu mărturisesc, fără reţineri, că sunt nu numai bucuros, dar şi mândru că aparţin acestei mari instituţii de artă aşa cum, tot fără reţineri, îmi mărturisesc convingerea că orice actor s-ar considera onorat să lucreze în colectivul Naţionalului.

– Ce roluri aţi reţine „într-un bilanţ sentimental“ al acestor două decenii?

– În afara acelora amintite deja, nu pot omite „Năpasta“, spectacol foarte important în dezvoltarea mea profesională, la care am lucrat sub îndrumarea regizorală a lui Ion Cojar; apoi „Căsătoria“ de Gogol, pus în scenă de Sanda Manu, în care am jucat de mai bine de 300 de ori. „Bilanţul sentimental“ ar mai trebui să reţină un detaliu: mă număr printre puţinii actori din Naţional (dacă nu singurul), care au avut privilegiul de a face parte din distribuţia tuturor spectacolelor de inaugurare a celor trei săli ale noului edificiu al Teatrului Naţional. Sigur că nu au fost doar roluri importante, dar, cum se spune, am fost acolo; nu doar martor, dar şi participant la un eveniment însemnat al vieţii teatrale bucureştene. Tot între reperele activităţii mele se numără şi „Zbor deasupra unui cuib de cuci“ (în regia lui Horea Popescu) de la a cărei premieră s-au împlinit şase ani, cu mai bine de 350 de reprezentaţii. Un spectacol, un rol, pe care le consider un vârf în activitatea de până acum. E important, e un noroc, să te întâlneşti cu o asemenea partitură, şi mai cu seamă să te întâlneşti în momentul cel mai propice. Nu uit să adaug, de asemenea, „Campionul“, de Ion Gârmacea, cu care, în două stagiuni, am făcut aproape 150 de spectacole, şi recenta premieră „Moştenirea“ de Titus Popovici.

– După retrospectiva schiţată, vă propun să încercăm şi o prospecţie în viitor (de data aceasta, desigur, nu chiar pentru două decenii!).

– Repet acum „Autorul e în sală“, de Ion Băieşu. Ca proiect (apropiat, nu de perspectivă) trebuie notat spectacolul cu „Richard al II-lea“ la care mă gândesc cu emoţii, dar şi cu imensă bucurie. Despre toate acestea prefer să nu spun acum decât atât: îmi doresc ca într-un eventual interviu, peste mai mulţi ani, să pot număra şi spectacolele amintite printre momentele semnificative ale evoluţiei mele.

Cristina Dumitrescu
Caiet 80

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Am terminat articolul despre Manolescu (la 50 de ani), dar mi-e „groază“ să-l recitesc. Nu vreau să-mi descopăr slăbiciunile şi să mă „dezumflu“ din nou.

Victor Felea, Jurnalul unui poet leneş. Ianuarie 1955 – martie 1993, Ediţie îngrijită de Lidia Felea, Bucureşti, Editura Albatros, 2000, p. 735

Mizeria a luat proporţii – măsurile din ultimul timp au „perfecţionat“ controlul porţioarelor, condiţia noastră de supuşi legaţi de un perimetru – anume, de bunăvoinţa lui de stăpân aruncându-ne nişte oase ori slane, ori tocături scârboase. Şi să vadă că ne mai şi încăierăm pentru ele!

Într-adevăr, un sistem diabolic – nu ştiu cine l-a putut gândi într-un asemenea crescendo – totdeauna ne spunem că nu se poate cobori mai mult, că o condiţie mai mizeră, mai idiotizantă nu este posibilă; şi este posibilă! Aproape că admiri mintea genial-dezaxată care ne-a adus, în două decenii, la condiţia cerşetoarei umile, scârbavnice, din care a dispărut orice urmă de demnitate... Luăm, deci, porţioarele mizere, ne mai şi legitimăm cu buletinele, cu numărul de deţinut, cu „dreptul de deţinut“ al unui perimetreu bucureştean, şi venim acasă fericiţi: ne-am asigurat şi pentru azi porţia de oase, de slană, de salam.

În fiecare clipă suntem pe punctul de a izbucni – şi poate că aş urla, ca nebuna aceea, la drumul mare, la Piaţa Rosetti, care ţinea discursuri mânioase (n-am mai văzut-o de mult!).

Din nenorocire, bolesc tot timpul (a doua răceală de proporţii după mare); o infecţie a căilor respiratorii care mă istoveşte încă.

Volumul iar poticnit (Doina Uricariu m-a convins să duc selecţia din volume, reeditarea interzisă de la „Albatros“, la Ed. Eminescu pentru „Poeţi români contemporani“).

Apoi, sunt poemele oprite peste tot, pe unde am mai dat („amânate“, spun cenzorii); şi tăcerea jenantă a celor de la Radio, când mă mai întâlnesc – pentru că nu mi-au mai cerut nimic de un an.

În rest – sărăcia, tăcerea din jur şi o toamnă rea, ploioasă, sumbră, care accentuează griurile interioare.

... Poate trebuia să încep însemnarea de-acum anunţându-l pe el, urmaşul nou-născut, primul şi poate singurul din neamul nostru, Paul – fiul lui Victor şi al Cozetei – născut la 10 octombrie 1989. Am primit vestea cu bucurie şi teamă pentru el: în ce lume a venit, Doamne, în ce timp şi loc nenorocite! Ce se va alege de el şi cum o să crească, în atâta frig, foame, mizerie şi apăsare? Mi s-a spus că ţine ochii mai mult închişi – şi are dreptate – ce să vadă? Trebuie să fie groaznic contactul cu această realitate.

Florenţa Albu, Zidul martor (Pagini de jurnal) 1970-1990, Bucureşti, Cartea Românească, 1994, p. 423-424

Creşterea tensiunii, îmi amintesc şi acum, parcă o simţeam pe toată pielea. Îmi spuneam că a venit momentul să întreprind ceva, fie şi cu un anume risc, ca să anticipez evenimentele ulterioare. Spre un gest – nu ştiam care încă – mă împingeau atât ambiţiile profesionale, cât şi orgoliul atins de condiţiile în care lucram. Era şi o senzaţie inefabilă şi sufocantă a evenimentelor ce se apropiau necruţător.

Astfel, am hotărât să-i iau un interviu lui Mircea Dinescu, care tocmai recent făcuse vâlvă cu noul său eseu „Mamutul şi literatura“ şi se afla în continuare sub arest la domiciliul său din strada Bitolia. Înţelegând că planul întâlnirii cu disidentul bine păzit era sortit eşecului, contam de fapt nu atât pe o întrevedere propriu-zisă, cât mai ales pe impresiile pe care le voi aduna în cursul încercării de a ajunge la „prizonierul conştiinţei“. Cel mai trist final al acestei întreprinderi, după cum presupuneam, putea fi o notă de protest a MAE şi apoi expulzarea din ţară. Într-o seară ploioasă de octombrie am pornit spre casa lui Dinescu.

Nikolai Morozov, Corespondentul agenţiei TASS care a văzut totul, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 2002, p. 24-25

JURNALUL OMULUI SIMPLU

CĂŢELUL NERO, SALVAREA DIN SALON

(Urmare din pag. I)

Maşina venea, în cazul meu, cam după 3-4 ore, care în momentele alea păreau secole. Şi era vorba de o nenorocită de Dacie break, fără nici o dotare în afara motorului, roţilor, şoferului şi a obositei doctoriţe. Un fel de taxi cu doctor la purtător şi fără aparat de taxat. Cum s-ar zice, un „pirat“.

Mi-amintesc, într-o zi am mers cu Salvarea în viteză pe piatra cubică de pe Calea Plevnei, spre Spitalul Cotroceni, întrebându-mă dacă e bine să scap de sufocare, dar să rămân fără dinţi. Când alergai pe acolo îţi făceau organele ca zarurile la iams, nu alta.

Spitalul Cotroceni – o clădire veche şi cam depăşită pentru stilul pe care trebuia să-l aibă un spital din anii '80 – era ultimul refugiu pentru o grămadă de copii care stăteau în nişte saloane foarte mari, ca nişte săli de bal, cu o sumedenie de uşi deschise în timpul zilei. Dimineaţa intra femeia de serviciu, lăsa uşa deschisă la salon, trântea jos T-ul cu cârpa fleoşcăită în vârful lui, ca un stindard învins, şi mozolea totul cu apă şi clor, inclusiv papucii noştri pe care trebuia să-i recuperăm de sub pat, tocmai de la perete, după plecarea ei.

Mâncarea era cum ştie toată lumea, aşa că mama venea în fiecare zi cu cocoaşa plină şi începea să repete tabla împărţirii: 10 lei la portar, un pachet la asistentă şi o vizită la doamna doctor P. Vizită încheiată prietenește cu cel mai mare plocon. Cine crede că asistentele nu erau amabile se înşală şi face un grav păcat. Odată, după o proaspătă internare a mea, se duce mama şi-i dă pachetelul unei asistente. Care îi mulţumeşte, numai zâmbet, şi-i spune: „Dar să ştiţi că noi lucrăm în ture“. Normal că a omenit mama toate „turiştele“, că deh, un băiat avea.

Dar era şi distracţie. Ziua ne strângeam într-un salon mai mulţi copii cam de aceeaşi vârstă şi era parcă mai frumos ca afară. Acolo am cunoscut un puşti extrem de talentat la artele marţiale, dădea nişte picioare pe sus de ziceai că nu-i adevărat.

Dar cel mai mult mi-a plăcut puştoaica blondă, pe care mi-am promis că o voi căuta peste câţiva ani. Promisiune încălcată ca şi aceea de a deveni indian, cowboy sau Ceauşescu.

Pe la 15 ani, am scăpat de Salvare, căci unei asistente i s-a făcut milă de mine şi m-a învăţat să-mi fac singur injecţie în venă. De cele mai multe ori, de atâta aveam nevoie, de nişte miofilin cu hidrocortizon hemisuccinat şi nu de internare.

Noaptea, pe când prietenii mei alunecau prin somn spre ziuă ca pe gheaţă, fierbeam seringa de sticlă, îmi legam garoul cu dinţii şi împingeam încet, să nu sperii sângele, serul salvator, după ce-mi spărgeam de două-trei ori vena. Răsuflam uşurat aproape de venirea zorilor, când adormeam puţin, înainte de a sări pe scara sau pe tamponul lui 41, spre şcoală.

Dan CÂRLEA

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

În continuare, proletarul-specialist Totock propunea implicarea mai directă a factorilor din conducerea unităţii în „lucrările de execuţie“, dar şi „intensificarea muncii politico-organizatorice în toate sectoarele, luarea de măsuri pentru creşterea rolului organizaţiilor de partid în ducerea la bun sfârşit a sarcinilor de producţie“.

Salutări din Mozambic

Ion Coman, membru al CC al PCR l-a primit pe generalul maior Eduardo Da Silva Nihia, membru al Biroului Politic al CC al Partidului „FRELIMO“, adjunct al ministrului Apărării Naţionale şi comisar politic naţional al Forţelor Armate ale Republicii Populare Mozambic, care a efectuat o vizită în ţara noastră. Cu acest prilej au fost trimise tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al PCR şi preşedinte al Republicii Socialiste România, un salut călduros şi cordiale urări din partea tovarăşului Joaquim Alberto Chisano, preşedintele partidului „FRELIMO“, preşedintele Republicii Mozambic. În timpul întrevederii au fost evidenţiate bunele relaţii dintre partidele, popoarele şi armatele celor două ţări, relaţii care se dezvoltă în spiritul înţelegerilor convenite la cel mai înalt nivel. La intrevedere a participat şi generalul locotenent Ilie Ceauşescu, adjunct al ministrului Apărării Naţionale şi secretar al Consiliului Politic Superior al Armatei.

Fruntaşi în producţia navală

Întreprinderea de construcţii navale şi prelucrări la cald din Drobeta-Turnu Severin s-a situat în ultimii trei ani pe primele locuri ale întrecerii socialiste. Raportat la anul 1986, în anul 1989, producţia marfă industrială a crescut cu 118,3 la sută. În această perioadă s-au livrat suplimentar, ca produse fizice trimise la export, „un ponton cap de pod, un ponton tubular, o şalandă de 600 metri cubi, o macara navală de 25/32 tone forţă, un şlep de 1.500 tdw, un remorcher de 2x1.200 CP, trei barje de câte 200 de tone fiecare, un ponton şi încă o şalandă de 600 de metri cubi. Tuturor acestora li s-au adăugat 16.500 tone/an de piese forjate. De asemenea, au fost puse în funcţiune mai multe noi capacităţi de producţie de echipamente şi construcţii navale. Au existat totuşi şi anumite neajunsuri. Printre acestea s-a numărat faptul că planul de investiţii nu s-a realizat decât în proporţie de 91,5 la sută, beneficiul realizat s-a cifrat la doar 89,4 la sută, iar cheltuielile totale la 1.000 de lei producţie-marfă realizată au fost de 108,9 la sută, în timp ce cheltuielile materiale, de 116,9 %.“

Ţării cât mai mult porumb

Mijlocul lunii octombrie marca perioada de vârf a recoltării culturilor de porumb. Diversitatea condiţiilor din fiecare zonă în parte făcea ca raportările oficiale să cuprindă, obligatoriu, două „rubrici“ separate: culturi irigate şi neirigate. Înscrise în prima categorie, judeţele Olt, Călăraşi, Vâlcea şi Dolj raportau atunci realizarea unor recolte cuprinse între 31.500 kilograme la hectar (IAS Piatra Olt) şi 30.300 kilograme la hectar (CAP Tunarii Vechi-Dolj). În cazul culturilor neirigate, producţiile raportate erau considerabil mai mici. Astfel, judeţele Bihor, Mureş, Arad, Tulcea, Neamţ, Timiş, Vrancea raportau recolte cuprinse între 26.230 kilograme la hectar (CAP Crişana Sântandrei-Bihor) şi 20.500 kilograme la hectar (CAP Pufeşti-Vrancea).

Succese de seamă în depăşirea planului

La data de 16 octombrie 1989, Comitetul Judeţean Bihor al PCR anunţa printr-o telegramă adresată tovarăşului Nicolae Ceauşescu îndeplinirea planului pe trei ani şi zece luni la producţia-marfă, ceea ce crea posibilitatea realizării până la sfârşitul lunii octombrie a unei producţii suplimentare de peste 1,7 miliarde de lei. Această depăşire de plan era concretizată în livrarea peste prevederi a unor însemnate cantităţi de lignit, energie electrică pe bază de cărbune, alumină, mobilier din lemn, utilaj chimic, lacuri şi vopsele, ciment ori prefabricate din beton armat.

„Boeing“ la TIB

Cu toate că România nu mai importa de mult timp mai nimic, TIB a demonstrat că totuşi ţara noastră mai prezenta un anumit interes pentru străinătate. Participant la Târgul Internaţional Bucureşti, Kay R. Kuhlman, directorul expoziţiei naţionale a Statelor Unite ale Americii, a declarat: „Prezenţa celor 13 expozanţi americani la această manifestare de prestigiu constituie încă o dovadă a largului interes manifestat de firmele din ambele ţări pentru a intensifica schimbul de mărfuri şi cooperarea în producţie, reciproc avantajoase. Actuala ediţie a TIB are loc în condiţiile în care România şi-a achitat integral datoria externă, ceea ce a întărit încrederea firmelor americane pentru dezvoltarea relaţiilor comerciale cu ţara dumneavoastră. În acest sens, există multiple posibilităţi de dezvoltare a schimburilor comerciale şi de extindere a relaţiilor de cooperare“. Printre expozanţii americani de seamă veniţi la această ediţie a TIB se numără şi compania „Boeing“, care este interesată de cooperarea cu România. Dar şi „General Electric“, care prezintă noutăţi în domeniul turbogeneratoarelor de mare putere cu abur, turbine energetice cu gaz, dar şi aparatură medicală de diagnosticare. Cu aceeaşi ocazie, Kay R. Kuhlman a mai afirmat: „Primele contacte cu întreprinderile româneşti sunt încurajatoare şi credem în succesul deplin al activităţilor pe care le vom desfăşura la actuala ediţie a TIB“.

Vasile SURCEL

Cum l-a spionat Securitatea pe Nicolae Ceaușescu

În timpul convorbirilor la nivel înalt dintre România și Germania Federală, tema „vânzărilor" sașilor și șvabilor ocupa un loc primordial FOTO: Arhivele Naționale

Urmare din pag. I)

În condițiile în care președintele Francois itterand declarase deja în urma incidentului Haiducu (operațiunea informativ-operativă organizată de CIE la începutul anilor '80 sub coordonarea directă a generalului Pleșiță vizând lichidarea lui Virgil Tănase și a lui Paul Goma) că nu va mai pune piciorul în România atât timp cât Nicolae Ceaușescu se află la putere, acesta din urmă a încercat să profite de ocazia renegocierii noii înțelegeri cu partea germană solicitând venirea la București a însuși cancelarului Helmut Kohl. Situație pe care acesta din urmă a evitat-o cât se poate de abil, invocând tot felul de motive și împingându-l pe H.D. Gensher să-și asume rolul „tradițional". Prins între „ciocanul" interesului de a-și ajuta conaționalii a căror viață era marcată fie și parțial de vicisitudinile cu care se confrunta majoritatea românilor și „nicovala" obligațiilor internaționale occidentale de a participa direct la izolarea regimului de la București, vicecancelarul german a încercat să „temporizeze" negocierile pentru finalizarea unei noi înțelegeri concomitent cu menținerea în vigoare a celei ce urma să expire.

Și Dej vindea oameni

Ideea obținerii de compensații financiare „per capita" pentru fiecare persoană căreia i se permitea să emigreze nu a fost nici o invenție românească și nici personală a lui Nicolae Ceaușescu. Ea a fost mai întâi aplicată în România în timpul regimului antonescian și apoi în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej în problema emigrării etnicilor evrei. Prima asemenea tranzacție în timpul regimului comunist a avut loc pe un sistem de barter în care România a primit un complex de creștere și prelucrare industrială avicolă „la cheie" contra acordării de vize unui număr prestabilit de etnici evrei. Subiectul face deja obiectul unei lucrări de sine stătătoare foarte documentată, elaborată de Radu Ioanid și aflată în curs de tipărire în Statele Unite. Ulterior, activitățile de acest gen aveau să ia forme tot mai sofisticate sub controlul serviciilor de informații din țările implicate începând cu transportul direct al sumelor aferente sub imunitatea valizelor diplomatice și apoi până în decembrie 1989 sub forma unor tranzacții financiare cât se poate de rafinate. După venirea sa la putere, Nicolae Ceaușescu a stopat inițial acest tip de activități până când a înțeles avantajele acestora. Apoi a preluat sub control direct toate operațiunile, combinând abil compensațiile de ordin politic cu cele de ordin economico-financiar. Dacă în problema emigrării etnicilor evrei, compensațiile de ordin politic au prevalat prin mobilizarea organizațiilor mondiale și îndeosebi din Statele Unite pentru deschiderea unui capitol favorabil relațiilor bilaterale româno-americane, în problema germană a prevalat aspectul pur economico-financiar. Pentru acestea din urmă, guvernul vest-german a încercat în repetate rânduri („operațiunea Timișoara") să-l convingă pe Nicolae Ceaușescu să accepte compensațiile convenite sub formă de investiții germane realizate în zonele din vestul țării unde trăiau majoritatea etnicilor germani.

Bani pentru datoria externă

Ceaușescu s-a opus categoric, întrucât a argumentat că nu dorește să creeze „enclave" economice care să favorizeze doar un grup etnic în văzul și detrimentul restului populației țării. În ochii săi, propunerea germană implica un element de potențială destabilizare politică. În aceste condiții, compensațiile au fost făcute mai întâi prin linii de credit nerambursabile și apoi prin transferuri financiare directe la diferite bănci utilizându-se canale ce nu aparțineau sistemului financiar oficial. O dată cu deteriorarea situației economice a țării și goana iresponsabilă în colectarea pe orice căi de noi resurse valutare pentru a se realiza plata accelerată a datoriei externe, Nicolae Ceaușescu nu s-a mai mulțumit cu colectarea compensațiilor financiare convenite confidențial cu guvernul vest-german și a dispus ca întregul aparat intern și extern al Securității să organizeze sub coordonarea directă a UM 107/AVS (acțiuni valutare speciale) din cadrul DIE/CIE canale „particulare" de strângere de fonduri suplimentare plasate atât în jurul serviciilor de pașapoarte, cât și în zona consulatelor românești din Occident. Este deja de notorietate publică multitudinea rețelelor informative interne și externe constituite din elemente lumpenare deja versate în relațiile de manipulare a valutei forte și a bunurilor de contrabandă care circulau pe teritoriul României.

Plata dublă

Se ajungea astfel la situația în care pentru un emigrant etnic german plăteau consecutiv atât statul vest-german, cât și familia sau rudele disperate din străinătate ale acestuia. Când într-un viitor nedeterminat se vor putea reface în perspectivă istorică totalul sumelor încasate de regimul Ceaușescu din acest tip de activități, nimeni nu ar trebui să fie surprins de o cifră ce depășește un miliard de mărci.

Ascensiunea lui Postelnicu

Mulți analiști ca și importante cadre în ierarhia partidului au explicat menținerea neobișnuit de îndelungată în poziția de șef al DSS a lui Tudor Postelnicu ca urmare a servituții necondiționate a acestuia față de Nicolae și Elena Ceaușescu, „steaua norocoasă" a fostului prim-secretar al județului Buzău coincizând cu intrarea în grațiile familiei prezidențiale în timpul când Nicu Ceaușescu și-a satisfăcut stagiul militar acolo. Menținerea sa într-un post atât de important în condițiile în care regula de bază era „rotirea" periodică fără excepție a cadrelor, inclusiv la nivelul conducerii superioare a partidului, trebuie augmentată însă cu o altă explicație: coordonarea directă de Nicolae Ceaușescu într-o formă extrem de centralizată a tuturor activităților serviciului de informații externe și a câtorva mari acțiuni extrem de sensibile atât pe plan intern, cât și extern l-au transformat pe Tudor Postelnicu într-un executant vital aproape impersonal al șefului statului. Fiind implicat, ca să enumăr doar câteva tipuri de activități speciale, precum problema relațiilor cu PLO, negocierea compensațiilor financiare pentru dreptul la emigrare a etnicilor evrei și germani, a evidenței contabile a tuturor activităților valutare speciale, coordonarea unității militare comerciale speciale acoperite, cunoscută sub denumirea ICE Dunărea (cu o cifră de afaceri de circa un miliard de dolari în anul căderii regimului ceaușist) sau controlul informativ-operativ a întregii ierarhii superioare a partidului nu permitea „rotirea" cu ușurință a șefului DSS. Cine a lucrat direct cu Nicolae Ceaușescu știe cât de temperamental era acesta când interlocutorul stăpânea problema pentru care era chemat, iar înlocuirea periodică a șefului unei instituții precum DSS ar fi presupus nu numai diseminarea neconvenabilă a unor informații extrem de sensibile, dar și inconvenientul personal pentru șeful statului de a avea răbdare ca cel în cauză să se familiarizeze treptat cu detaliile problematicii amintite. Ceea ce desigur nu era cazul. Nu întâmplător, când în sfârșit din motive încă neelucidate complet, Nicolae Ceaușescu l-a promovat pe Tudor Postelnicu în poziția de ministru de Interne și membru supleant al Comitetului Politic Executiv, acesta a menținut controlul direct al activităților legate de problema compensațiilor privind emigrarea etnicilor evrei și germani (de aici și controlul serviciului de pașapoarte), al activității ICE Dunărea și problematica relațiilor cu PLO. Nici una dintre acestea nu au făcut anterior obiectul atribuțiilor foștilor miniștri de Interne pe durata cât Tudor Postelnicu a fost ministru secretar de stat și șef al DSS. Însăși promovarea generalului Iulian Vlad ca nou șef al DSS era o premieră absolută pentru această instituție în care postul suprem era tradițional ocupat de cadre superioare de partid și nu de cadre militare din interiorul acesteia. Se impune de la sine concluzia că Tudor Postelnicu nu avea nici un interes ca la șefia unei instituții atât de importante ca DSS să vină un competitor politic din ierarhia partidului și unde își făcuse inevitabil numeroși dușmani. Nefamiliarizat cu problematica serviciului de informații externe, generalului Iulian Vlad i-au trebuit în mod obiectiv luni de-a rândul pentru a cunoaște în detaliu activitățile informativ-operative externe, în multe din problemele rămase în continuare în coordonarea directă a lui Tudor Postelnicu rămânând chiar în necunoștință de cauză. Toate acestea nu fac decât să confirme explicațiile de mai sus cu privire la cauzele longevității sale în postura de șef al DSS.

Tradutore, traditore

Ceea ce avea să se întâmple în luna noiembrie 1988 merită o analiză aparte, întrucât are semnificații de excepționalitate pentru înțelegerea celor petrecute cu Nicolae și Elena Ceaușescu în luna decembrie 1989. În ziua în care Nicolae Ceaușescu l-a primit pe emisarul vest-german, dr H.G. Hüsch, pentru a evalua stadiul negocierilor privind nivelul modificat al compensațiilor în cadrul noului agrement confidențial, Tudor Postelnicu nu a mai fost convocat pentru a participa ca de obicei la întâlnire. Din nou, pentru cei familiarizați cu modul de lucru al fostului șef de stat, acest fapt nu poate trece drept un fleac. Cert este că, doar cu puțin înainte de încheierea întrevederii de mai sus, șeful CIE, generalul Aristotel Stamatoiu, m-a chemat și mi-a ordonat să mă deplasez în imediata apropiere a clădirii CC al PCT pentru a prelua de la translatorul oficial al președintelui o casetă audio. Caseta urma să i-o aduc personal, indicațiile vizând în mod clar nu numai urgența sub aspectul timpului, dar și a confidențialității deosebite a acțiunii. Caseta audio rezulta a fi urmat să fie apoi dusă neîntârziat lui Tudor Postelnicu. Când l-am întâlnit pe translatorul președintelui, personaj cu care mă cunoșteam de mai mult timp, nervozitatea până la paloare a acestuia și comentariul spontan „ai grijă ce faci cu ea, să nu mă nenorocești" m-au convins definitiv că sunt martorul unui moment istoric. Șeful statului român, marele dictator al unui regim în care nimeni nu îndrăznea să i se opună fusese inregistrat magnetic în conversația sa cu emisarul vest-german ca ultimul recrut al rețelei informative. Dacă generalul Aristotel Stamatoiu va confirma vreodată spre consemnare istorică faptul că a predat caseta audio lui Tudor Postelnicu, acest fapt demonstrează îngrijorarea extremă sau spaima că Nicolae Ceaușescu nu l-a chemat intenționat să participe la întâlnirea cu emisarul vest-german fie pentru a-i verifica loialitatea în manipularea fondurilor provenite din operațiunile aflate în derulare, fie pentru a verifica informații compromițătoare care i-au parvenit pe alte canale informative. Un preambul simbolic la abandonarea familiei prezidențiale în decembrie 1989 de însăși vestita gardă pretoriană.

Liviu TURCU

RADIOGRAFII CULINARE

Vin Otonel din smochine!

Mi-am dorit un vin „adevărat"! Adică, să-mi fac singură vin. Din smochine! Am gustat numai puțin de la o cunoștință și mi-a fost de-ajuns. La drept vorbind cred că era mai mult oftica pe care o simțeam la gândul că eu nu făcusem încă un astfel de „preparat vitaminos, aducător de sănătate și economii bănești", după cum îl lăuda soțul cunoștinței mele.

Am umblat după ea trei săptămâni până am obținut rețeta. Perfect! Ajunsă acasă, m-am așezat pe scaun, în bucătărie și, am pus hârtia pe masă. Am inspirat adânc și mi-am zis: rețetă am? Am. Borcan de 15 litri, am intrat în cămară și l-am dat jos de pe raft, am; 10 litri de apă, la chiuvetă, am; 40 gr. sare de lămâie, scot repede pliculețele din dulap, am; trei kilograme de zahăr, am; drojdie de bere, am; un kilogram de smochine? N-am! N-am ingredientul principal! Cel care avea să-mi refacă, mie, sănătatea! Mie, personal! Eu, cea care, precum bărbatul cunoștinței mele, aveam să devin o fortoasă, o pungă de sănătate, cea care nu va mânca aproape nimic, economisind banii... dacă voi bea măcar un pahar pe zi, din acest vin cu gust de „Vin Otonel"! Ah!

Uite-așa am început să mă dau de ceasul morții pentru că n-aveam smochine! Pe de altă parte, îmi venea să râd de ideea tâmpită de a căuta smochine, pe care nu le găseam nici de Crăciun și Anul Nou, pentru copii! Atunci apăreau pachetele cu smochine sau chiar la kilogram. De unde să iau smochine, acum, în octombrie? Era bun un vin natural de sărbători! Nu mai dădeam banii pe poșirca de la magazin! Și... avea un gust plăcut, era bun, era făcut de mine... Vreau smochineee!!!

Așa că, m-am pus pe încins telefonul! Nici nu mă mai gândeam că voi plăti convorbiri peste abonament! Meritau sacrificiul! Dar nu se potrivea cu economisirea... Eeee! Acum nu se pune pentru că n-am făcut vinul, abia după... își face apariția și „economia bănească"! Glume, glume, dar smochine ioc! Promisiuni, berechet! Trebuia să aștept o minune. Amărâtă, am înjurat în gând, cum era obiceiul, neratând pe nimeni și m-am pus la pândă. Cineva va scăpa cuvântul „smochină" și voi fi pe fază.

Așteptam, la început cu ardoare apoi, mai stinsă, fără nădejde. Într-o zi, când tot așteptam, dar de data asta datele, de la calculator, pentru salarii, c-așa era atunci, o colegă tinerică-tinerică, de la un birou alăturat, intră timidă și mă întreabă dacă știu cum se face drobul din pate de ficat, dar cu orez. Am simțit un junghi în coaste și o lumină mi s-a arătat că o înconjoară. Am zâmbit dulce, cât toată mierea adunată în vara ce a trecut și i-am zis că posed minunata rețetă și că o pot învăța și pe ea. Dar, mai întâi trebuia să știu precis ce fel de drob dorea, așa că am început s-o întreb: din cel cu ouă fierte în interior, cu ceapă și morcov ras, înăbușite? Din trei cutii de pate, din cele mici, că-s mai gustoase? Cu mărar și pătrunjel verde? Făcut așa, sub formă de checuleț? Și-l servești feliuțe, cu salată verde sau gogoșari în oțet? Merge și cu o țuică, o vodcă sau chiar un vinișor...

Vinișor! Eram sigură că are gura plină de salivă! Așa că, am atacat-o fără milă și i-am zis: îți dau rețeta de drob, dacă-mi faci rost de un kilogram, sau mai multe, de smochine!

Fata s-a luminat la față și mi-a ciripit: „Nu e nici o problemă, pentru că viitoarea mea soacră lucrează la o cofetărie și am s-o rog să vă facă rost!". Uite și minunea! Îmi venea să sar la ea și s-o pup, numai că m-am gândit că mai bine fac asta atunci când îmi aduce smochinele. Economisesc pupicurile! Gata, m-am liniștit! Parțial! Cei în mână, nu-i minciună! Și îi zic: „Când îmi aduci smochinele, îți dau rețeta și te învăț, de ai să fii campioana drobului din pate!". Coleguța mi-a mulțumit plină de încredere și m-a lăsat cu speranța.

A doua zi, nici nu m-a lăsat să mă dezbrac de pardesiu și mi-a pus pe birou un pachet cu opt pachețele de 250 g de smochine! Vinul meu începuse să prindă gust. Ah! Și ce viteză aveam în degete, când am început să-i scriu rețeta și explicațiile amănunțite despre modul de preparare și ornare, și servire, și... Ah! Ce vin minunat am făcut!

Veronica BECTAȘ

RESTITUIRI

Miliţienii, cu ochii pe maşinile parcate în locuri interzise

Notă raport privind dotarea Serviciului Circulație din cadrul Miliției Municipiului București și a serviciilor de circulație județene cu noi sisteme pentru deplasarea autoturismelor staționate în locuri interzise.

În prezent, pentru degajarea arterelor rutiere de autoturisme staționate în locuri interzise, Miliția Municipiului București are în dotare o automacara pe platformă cu șasiu de autocamion, care se deplasează cu greutate, având în vedere randamentul scăzut și un consum mare de carburanți.

Pentru creșterea operativității de degajare a arterelor rutiere, Direcția Circulație din Inspectoratul General al Miliției, în colaborare cu Întrerpinderea Metalurgică Română pentru Aeronautică București a realizat un sistem pentru ridicarea și deplasarea autoturismelor cu ajutorul a două sau patru cărucioare, care pot fi tractate cu mijloacele de transport din dotare și un autovehicul specializat pentru tractarea autoturismelor suspendate pe roțile din față (spate), prin amenajarea unui șasiu de autoturism ARO 243, conform planșelor 1 și 2 anexate.

Aceste sisteme au fost experimentate și prezentate Comisiei de Înzestrare a Ministerului de Interne care a avizat introducerea lor în dotarea formațiunilor de circulație.

În acest scop, pentru dotarea Serviciului Circulație din cadrul Miliției Municipiului București sunt necesare, începând din anul 1989, patru sisteme pentru deplasarea autoturismelor staționate în locuri interzise și un autovehicul specializat pentru tractarea autoturismelor, iar la Serviciul de Circulație din Miliția Județului Constanța un sistem. Fondurile necesare realizării acestor sisteme – circa 70.000 de lei – se pot asigura în cadrul planului de dotare pe anului 1989.

Într-o a doua etapă, în anii 1990-1991, este necesar să se asigure câte un asemenea sistem și la serviciile circulație ale inspectoratelor județene.

Față de cele raportate, propunem următoarele:

– introducerea în tabela de înzestrare a Inspectoratului Municipiului București a patru sisteme pentru deplasarea autoturismelor staționate în locuri interzise și înlocuirea treptată a automacaralei cu platformă cu o autospecială de tractare ARO 243; (Nu poate fii (sic!) înlocuită imediat)

– suplimentarea tabelei de înzestrare a Inspectoratului Județean Constanța cu un sistem pentru deplasarea autoturismelor staționate în locuri interzise;

1 septembrie 1989

Arhiva MAI, Fond DOMO, Inv. 12.799, dos. nr. 8 /1989

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Intelectualii maghiari şi cauza pastorului Tökés

Revista ungară „Magyar Nemzet" a publicat în octombrie 1989 o scrisoare deschisă a intelectualilor maghiari, prin care aceştia denunţau presiunile asupra pastorului László Tökés FOTO: Jurnalul foto

La 16 octombrie 1989, postul Radio Europa Liberă (REL) dădea citire unei scrisori deschise prin care un număr de intelectuali maghiari luau atitudine faţă de situaţia pastorului László Tökés. Redăm în continuare textul acestei scrisori, publicat de revista Magyar Nemzet la 4 octombrie.

„Subsemnaţii, cetăţeni loiali ai Republicii Socialiste România, supunându-ne poruncii conştiinţei noastre, dăm publicităţii următoarea luare de poziţie pentru care ne asumăm răspunderea prin semnătura noastră.

Este vorba despre dureroasa cauză a preotului reformat László Tökés din Timişoara. Am citit cu stupefacţie circulara formulată pe un ton jurnalistic a episcopilor Gyula Nagy, din Cluj şi László Papp (suspendare din muncă, transfer, retragere a autorizaţiei de funcţionare, compromitere morală şi politică, alte diferite acuzaţii) pe care – având în vedere legile ţării – le considerăm inadmisibile din punct de vedere social, bisericesc şi al intereselor poporului.

Constituţia ţării nu permite ca cineva să ajungă şomer, situaţie în care confratele nostru László Tökés a fost adus, mai întâi de episcopul Gyula Nagy, iar acum şi de episcopul László Papp, şi exclude totodată ca Biserica să clarifice de la sine putere ca ilegală activitatea unui pastor. László Tökés îşi îndeplineşte activitatea sa de pastor, în asemenea condiţii, de luni întregi, fiind ameninţat împreună cu familia sa cu evacuarea din locuinţă pe cale judecătorească. Subsemnaţii, nu intenţionăm să ne amestecăm în problemele interne specifice ale bisericii reformate, însă cazul Tökés are, de pe acum, urmări deosebit de grave şi dăunătoare din multe puncte de vedere. În baza libertăţii de conştiinţă dăm glas protestului nostru împotriva persecuţiilor la care este supus László Tökés, fără o procedură prealabilă de cercetare şi o măsură disciplinară sau o hotărâre judecătorească. Împotriva torturării sale psihice, şi a aducerii lui şi a familiei lui într-o situaţie materială dificilă.

Protestăm totodată împotriva încălcării voinţei comunităţii credincioşilor din Timişoara. În acelaşi timp, condamnăm acţiunile „bisericii oficiale", care, pe de o parte, prin deformarea adevărului, vor să dezorienteze opinia publică internaţională – de la Bucureşti până la Budapesta şi de la Geneva până în Washington –, iar pe de altă parte dăunează reputaţiei României.

Dat fiind faptul că în condiţiile actuale, regretabile, este posibilă apariţia unor zvonuri, acuzaţii, stigmatizări sau chiar producerea unor tragedii cu urmări fatale, protestul nostru este îndreptat împotriva efectului antisocial pe care această hotărâre ar putea să-l producă. După informaţiile noastre, László Tökés, n-a fost maltratat de autorităţile româneşti. Măsurile luate de acestea, de pildă, retragerea autorizaţiei de funcţionare se datorează în primul rând episcopilor amintiţi.

În sfârşit, nu putem trece sub tăcere faptul că în cazul Tökés, care este de mai mulţi ani obiect de dispută publică, nici unul dintre cei 700 de preoţi reformaţi nu şi-a asumat răspunderea să semneze vreun act de protest.

Ne aşteptăm, ca o dată cu restabilirea ordinii interioare a bisericii reformate, să ia sfârşit şi scandalul creat în jurul persoanei lui László Tökés, şi acest lucru, nu peste luni, ci în câteva săptămâni sau chiar zile. Pentru aceasta, cerem ajutorul autorităţilor competente, care veghează la respectarea constituţiei şi legilor ţării.

Bela Ady, preot reformat, pensionar.
Tibor Balint, scriitor, redactor.
Dr Tibor Bartha, chirurg
Gyoergy Beke, scriitor.
Şamu Benkoe, cercetător ştiinţific.
Eva Gyimeşi – conferenţiar universitar.
Dr Istvan Irmeh, pensionar, fost conferenţiar universitar.
Gabor Jakab, preot romano-catolic
Zoltan Kallos, folclorist.
Lajos Kantor, scriitor, redactor.
Şandor Kaniady, scriitor, redactor.
Aladar Lászlóffy, scriitor, redactor.
Csaba Lászlóffy, scriitor, redactor.
Gabor Sipos, arhivar.
Dr Istvan Tökés, pensionar, fost profesor de teologie.
Dr Ferenc Ujvary, pensionar, fost avocat.

Magyar Nemzet, 4 oct. 1989
Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secţia română

DIN PRESA EXILULUI

Conducerea Germaniei răsăritene ia măsuri pentru schimbarea liniei dure de până acum

Moscova – Membrii delegaţiei sovietice care s-au înapoiat de la festivităţile care au avut loc în Berlinul răsăritean la împlinirea a 40 de ani de la înfiinţarea R.D. Germane, au declarat că după impresia lor, cea mai mare parte a conducerii Germaniei de răsărit doreşte înlocuirea lui Erich Honecker în vârstă de 76 de ani.

După afirmaţiile unor surse, îndepărtaera lui Honecker trebuie să ilustreze dorinţa conducerii R.D.G. de a se introduce schimbări reale în politica ţării.

Honecker tinde acum spre o moderare a politici oficiale faţă de opoziţie şi asta reprezintă o schimbare a liniei dure pe care a adoptat-o până în prezent. Această schimbare este considerată drept o încercare de a rămâne la putere.

La sfârşitul săptămânii trecute autorităţile est-germane au anunţat că au fost eliberaţi manifestanţii care au fost arestaţi la încheierea festivităţilor consacrate a 40 de ani de la înfiinţarea Germaniei răsăritene şi că cei 800 de refugiaţi est-germani care şi-au găsit adăpost la Ambasada Germaniei Federale de la Varşovia au primit aprobarea să emigreze în Occident.

Kurt Hager, membru al Biroului politic al Partidului Comunist est-german, responsabil cu problemele ideologice, a plecat la Moscova la deschiderea Săptămânii culturii est-germane. Există convingerea că el va purta acolo şi tratative politice. Observatorii menţionează faptul că agenţia de ştiri est-germană nu a anunţat dinainte vizita sa după cum se obişnuieşte.

Viaţa noastră (Israel), 16 octombrie 1989
Articol primit prin bunăvoinţa doamnei Ditza Goshen, coordonatoare a Centrului de Studiu şi Cercetare a Istoriei Evreilor din România de la Universitatea Ebraică din Ierusalim

SALUTĂRI DIN... SLĂNIC MOLDOVA!

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAŢIONALĂ

OPERAŢIUNEA „SATELE ROMÂNEŞTI"

Urmare din pag. I)

Ce s-a întâmplat cu satul nostru?

Căsuţe de hârtie simbolizând acţiunea şcolarilor; sute de şcoli au participat la operaţiune. Pe multe din căsuţe sunt scrise cuvinte emoţionante: „Este groaznic că li se dărâmă locuinţele" sau „Ce s-a întâmplat cu satul nostru?". Unele sunt mici opere de artă cum este căsuţa din pământ realizată de şcoala din Franiere.

Ce se întâmplă azi în România? Cei care au putut să meargă acolo de curând şi cei din exil spun clar: „Satele sunt lăsate să moară, fiind decuplate de la mijloacele de transport, prin închiderea de şcoli şi prin interzicerea lucrărilor de restaurare". Apar mişcări de opoziţie. Românii ştiu că nu mai sunt singuri.

Masă rotundă, pentru ce?

Exilaţi, scriitori, reprezentanţi ai drepturilor omului în frunte cu Ariadna Combes-Cornea, fiica disidentei române, au venit să depună mărturie despre situaţia actuală a României. Ei spun că se face tot posibilul pentru ca populaţia să fie privată de informaţii din exterior. De la organizarea de călătorii turistice sub control strict la distrugerea pliantelor, trimiterea de scrisori mincinoase către media occidentală, până la ameninţări telefonice.

„Mama mea, spune Ariadna Cornea, este în continuare închisă. Poate să iasă din când în când, dar este întotdeauna însoţită şi strict escortată de poliţie. Trebuie să continuăm."

Contrainformaţii de la PTB

La masa rotundă organizată la Floreffe, între participanţii direcţi nu au fost contradicţii. Totuşi, la intrarea în biserică vizitatorii erau întâmpinaţi de militanţi ai Partidului Muncii din Belgia (PTB) care propuneau altfel de informaţii: „România nu-şi distruge satele. Modernizează zonele rurale. Aceste pliante şi ziare afirmă că nici un turist nu a văzut sate distruse sau ţărani mutaţi cu forţa. România nu este o ţară de infern. Să lăsăm satele româneşti în pace. Să-i ajutăm pe cei din Mozambic care sunt striviţi de imperialismul lumii a treia".

Ariadna Combes nu este surprinsă. „Parcă am citi ziare din anii '50 care folosesc încă limbajul de lemn." Limbajul de lemn este singurul limbaj acceptat oficial în România, ne spune un istoric care este prezent la Floreffe ca simplu vizitator. „Am fost de multe ori în România, Ungaria şi Polonia. Românii nu au dreptul la cuvânt. Domneşte doar cultul personalităţii lui Ceauşescu care este numit «savant universal». Românii sunt obligaţi să tacă. Noi nu!"

Aşa că acţiunile de sensibilizare vor continua. Ca şi trimiterea de cărţi poştale. Ne gândim şi la alte operaţiuni umanitare. La 18 noiembrie este programată o manifestaţie în faţa Ambasadei României la Bruxelles: adunarea la ora 10:30 la rondul Churchill. Până la urmă va veni şi ziua în care zidul de tăcere va fi străpunsul.

InfoMina

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Conservatorii de la Praga aveau iluzia că se bucurau de sprijinul deplin al poporului

Raportul Ambasadei României la Praga
Către Ministerul Afacerilor Externe
Tovarăşului Ion Stoian, secretar al CC al PCR,
Tovarăşului Constantin Oancea, adjunct al ministrului,

Referitor la Plenara CC al PC din Cehoslovacia, din 11-12 octombrie a.c.

1. Plenara a avut ca obiectiv:

Analiza activităţii PCC în intervalul scurs de la plenara din 14-15 iunie a.c. şi stabilirea sarcinilor partidului în perioada premergătoare Congresului al XVIII-lea al PCC (mai 1990).

Dezbaterea şi aprobarea proiectului noului statut al PCC, care, după ce va fi completat cu propunerile şi sugestiile făcute la plenară, va fi supus dezbaterii în toate organele şi organizaţiile de partid. Se are în vedere ca textul proiectului noului statut să fie publicat până la finele lunii octombrie a.c.

Analiza raportului prezidiului CC al PCC cu privire la politica partidului în domeniul creării şi ocrotirii mediului înconjurător. În legătură cu acest punct al ordinii de zi, plenara a adoptat o rezoluţie care stabileşte coordonatele politicii ecologice a partidului. Sarcina principală o constituie preîntâmpinarea înrăutăţirii situaţiei ecologice în cincinalul 1991-1995 şi crearea de condiţii pentru îmbunătăţirea substanţială a acesteia până în anul 2000.

2. Raportul prezidiului CC al PCC, care a fost prezentat la Plenară de tovarăşul Milos Jakes, secretar general al CC al PCC, a cuprins, printre altele, următoarele aprecieri:

A. Esenţial pentru actuala situaţie internă este faptul că politica de restructurare şi democratizare devine tot mai mult o problemă practică a celor mai largi pături ale societăţii. Pe această bază, se poate afirma că situaţia politică din ţară este în general stabilă şi politica PCC se bucură de sprijinul poporului. Sunt însă diferite idei cu privire la realizarea actualei politici şi se critică faptul că reforma economică nu a adus rezultate substanţiale. Elementul fundamental îl constituie preocuparea de a întări socialismul şi poziţia internaţională a Cehoslovaciei. Acest lucru este cu atât mai important cu cât actuala perioadă nu este simplă şi conştiinţa oamenilor este influenţată de o serie de factori, care nici pe departe nu sunt totdeauna pozitivi.

B. Cu sprijinul anumitor cercuri politice şi mijloace de informare din Occident, în ultima perioadă au avut loc unele acţiuni ale grupărilor de opoziţie. Profitând de procesul de restructurare şi democratizare, precum şi de diferite greutăţi şi lipsuri, aceste grupări au ca obiectiv destabilizarea socialismului, slăbirea rolului partidului şi discreditarea acestuia. Cu scopul de a îndemna opinia publică şi îndeosebi tineretul la acţiuni antisociale, încearcă să elaboreze diferite platforme de opoziţie, să organizeze acţiuni provocatoare şi presiuni, tulburând liniştea şi ordinea publică. Aceste grupări s-au pregătit foarte intens pentru o manifestare publică de confruntare, cu prilejul celei de-a XXI-a aniversări a evenimentelor de la 21 august 1968. Acestea nu şi-au atins scopul şi s-a confirmat justeţea măsurilor politice adoptate, care au fost sprijinite de majoritatea covârşitoare a cetăţenilor cehoslovaci.

Este de presupus că aceste grupări de opoziţie vor încerca să organizeze acţiuni şi în perioada următoare, îndeosebi în legătură cu diferite aniversări istorice (28 octombrie, ziua proclamării Republicii Cehoslovace în anul 1918, şi 17 noiembrie, ziua în care hitleriştii au decretat închiderea şcolilor cehe de învăţământ superior, în anul 1939 – n.n.). Un element nou al internaţionalizării acţiunilor grupărilor de opoziţie îl constituie faptul că acum nu primesc sprijin numai din Occident, „ci şi din partea diferitelor forţe legale şi de opoziţie din alte ţări socialiste, îndeosebi din RP Polonă şi RP Ungară. O anumită influenţă au şi acţiunile diferitelor grupări din URSS. În mod obiectiv, la sprijinirea forţelor antisocialiste au servit şi declaraţiile Seimului polonez, Comitetului Executiv al PMSU şi Parlamentului ungar cu privire la aniversarea zilei de 21 august 1968. Am respins cu hotărâre aceste declaraţii".

S-a subliniat că noile sarcini cer o nouă atitudine, fiind necesar să se depăşească ideile conform cărora eforturile de izolare a grupărilor ilegale pot fi limitate numai la folosirea puterii de stat. În acest sens, s-a evidenţiat că sarcina principală o constituie desfăşurarea unei munci ideologice eficiente şi a unei lupte politice ofensive nu numai la nivelul organelor centrale, ci în toate localităţile şi locurile de muncă. Forma principală a acestei activităţi o constituie dialogul larg al comuniştilor cu cetăţenii, cu scopul de a-i câştiga pentru politica partidului şi de a demasca, totodată, caracterul duşmănos al acţiunilor grupărilor de opoziţie. Trebuie să ţină seama de faptul că grupările de opoziţie şi propaganda externă pot crea dificultăţi. „Cele mai mari greutăţi şi daune ni le putem însă provoca singuri dacă nu vom realiza consecvent linia pe care am pornit, dacă vom tolera dezordinea şi greşelile, dacă vom accepta lipsurile şi nu vom rezolva problemele care îi preocupă pe cetăţeni."

În procesul de restructurare şi democratizare s-a depus un volum mare de muncă, dar, cu toate acestea, nu se îndeplinesc toate sarcinile într-un mod corespunzător. În multe locuri continuă să se manifeste o puternică inerţie, exigenţă redusă, atitudine liberală faţă de neîndeplinirea sarcinilor, comoditate şi dezinteres faţă de promovarea noului. Acest lucru constituie un obstacol în calea înfăptuirii hotărârilor adoptate şi se reflectă şi în îndeplinirea sarcinilor social-economice.

Gheorghe Homoştean

Document din volumul: 1989 – Principiul dominoului. Prăbuşirea regimurilor comuniste europene, Ediţie de: Dumitru Preda şi Mihai Retegan, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 2000, p. 231-235

vremea

În ţară, vremea s-a răcit uşor, iar cerul a fost variabil, mai mult noros. Pe alocuri, în regiunile estice, au căzut ploi şi sub formă de aversă. În restul teritoriului – ploi izolate. Vânt slab până la moderat. Temperaturile minime au fost cuprinse între 0 şi 10 grade, izolat mai coborâte în nordul şi centrul ţării, iar cele maxime, în general, între 10 şi 18 grade.

În Bucureşti, vremea s-a răcit uşor. Cerul a fost variabil, mai mult noros, favorabil ploii. Vântul a bătut slab până la moderat. Temperaturile maxime au fost cuprinse între 17-18 grade, iar cele minime, între 8-9 grade.

tv 16 octombrie 1989

19:00 Telejurnal
19:30 Partid şi ţară – o unică voinţă
Deplină aprobare de întregul nostru partid şi popor a propunerii privind realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al Partidului Comunist Român şi a documentelor pentru Congresul al XIV-lea
19:45 Ctitorii ale Epocii de Aur
Repere de marcă ale civilizaţiei noastre socialiste. Redactor A. Arion
20:05 Industria – programe prioritare
În spiritul sarcinilor subliniate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu
Toate obiectivele de investiţii la termen de funcţiune!
Redactor George Ghidrigan
20:25 Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie
Versuri patriotice, revoluţionare
20:40 Ştiinţa pentru toţi
Redactor Ştefana Bratu
21:00 Confruntările de idei în lumea contemporană. Clasa muncitoare, uriaşă forţă revoluţionară. Redactor Lucia Dumitrescu-Codreanu
21:20 Tezaur folcloric
Permanenţe ale cântecului românesc cu: Elena Roizen, Maria Haiduc, Ansamblul „Cununa" din Petreşti. Redactor Marioara Murărescu
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

AUTO

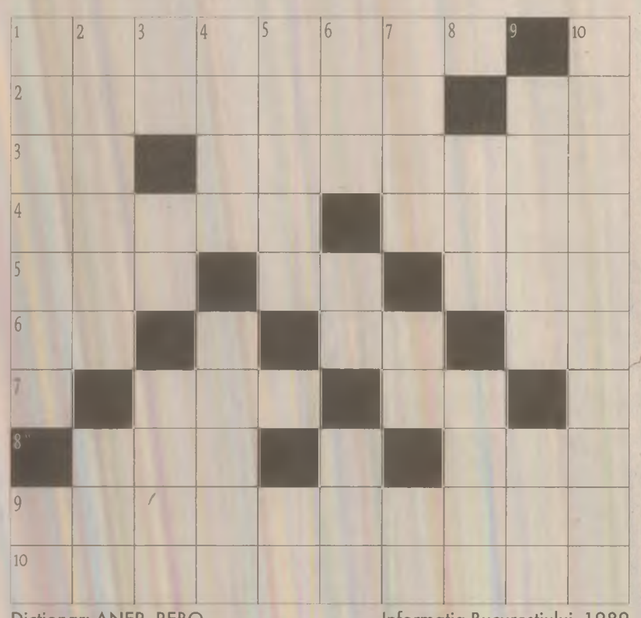

Dicţionar: ANER, REBO Informaţia Bucureştiului, 1989

ORIZONTAL: 1) Dispozitiv de cuplare sau decuplare 2) Fus ce articulează capul bielei – Sursă de energie 4) Margine a anvelopei – Mişcare regulată 5) Indicator de viteză – Primii şoferi! – Uzina de reparaţii auto (siglă) 6) În radiator! – Notă muzicală – Ialomiţa cu codul rutier 7) Izbire bruscă – La intrarea în Predeal! 80 Atribuţie – Operativ de la început! 9) Motor al unui sistem de comandă sau reglare automată 10) Vehicule.

VERTICAL: 1) Şoferi neprofesionişti – Scaun moto 2) Se monteaza de şasiul vehiculelor – A reuşi de la început! 3) Bun! – Direcţie – Obiect de protecţie 4) Joc al monoverbelor ilustrate – Marcă de automobil 5) Închis perfect – Conducătorul maşinii 6) Semivocala „i" în lingvistică – Oficiu frmaceutic – Primele amortizări! 7) Cetate legendară – Ape! – Octav Băncilă 8) Apă – Pun maşina în mişcare 9) Măsoară consumat în 100 km (pl.) – Cap magnetic 10) Organe de maşină care transformă mişcarea de rotaţie în mişcare de translaţie.

amintiri

anunţuri

CERERI ŞI OFERTE DE SERVICIU

Caut pensionară singură, serioasă, internă, termen lung, pentru îngrijire vârstnică, suferindă. Zona Rosetti.

Instituţie centrală încadrează temporar dactilograf.

Întreprinderea Ascensorul Bucureşti încadrează în condiţiile Legii 12/1971 şi Legii 22/1969 primitor – distribuitor cu gestiune produse petroliere, materiale metalurgice şi chimice, diverse cu locul de muncă în sectoarele 4 şi 6. Doritorii vor adresa cererile de încadrare la sediul unităţii din Calea Rahovei numărul 54, Sector 4, Bucureşti, la serviciul personal.

VÂNZĂRI

Vând garnitură vulpe polară nouă şi apartament cu trei camere decomandate, la parter, Strada Podul Giurgiului.

Vând Dacia Break 1410, fabricaţie 1989, patru trepte, fierăstrău drujbă românească, nefolosit.

Vând radiocasetofon Phillips Spaţial, schiuri Rubin, ,clăpari numărul 48, amplificator stereo.

Vând dormitor din lemn de trandafir, fotolii, tensiometru, covoare, saltele, plăpumi.

Vând fototapet diverse imprimeuri.

Vând casă la curte, compusă din două camere şi dependinţe, garaj şi autoturism DKW, încălzire păcură, centrală proprie Str. Stoica Ludescu 18, orele 12 – 17 (tramvai 6).

Foarte convenabil apartament confort I, două camere, decomandate, Berceni, oglindă perfectă cu ramă aurită 1 mp. lampă onix, deosebită.

CUMPĂRĂRI

Cumpăr filtru pentru sobă cu ardere completă, boxe auto şi videorecorder nou.

Cumpăr vază mică Gelle sau altele model deosebit, obiecte de metal, Baccara, porţelan vechi.

Scînteia JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Director: Marius Tucă **Editori:** Lavinia Betea (şef secţie Istorie recentă), Cristina Diac, Florin Mihai, Ilarion Ţiu, Alexandra Zotta (redactori secţia Istorie recentă) **Design:** Alexandru Moisă **Redacţia:** Mrcea Iorgulescu, Vasile Surcel, Dan Cârlea, Veronica Bectaş, Eliza Dumitrescu, Adela Cristina Teodorescu, Andrei Stoicu, Roxana Vintilă **Fotografii:** AGERPRES, Arhivele Naţionale **Ilustraţie:** Mihai Stănescu **Telefon:** 021 318 20 37
e-mail: istorie.recenta@jurnalul.ro **Layout:** Ramona Badea **Procesare imagine:** Ileana Caloteasa, Robert Tătaru **Corectură:** Daniela Ionescu, Emanuela Bargan, Mihaela Coaje **Tiparul executat la:** Tipografia INTACT

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES Agenţia Naţională de Presă AGERPRES